

TƯ TƯỞNG PHÁT TRIỂN THEO ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA Ở VIỆT NAM CỦA TỔNG BÍ THƯ NGUYỄN PHÚ TRỌNG

PGS. TS. Nguyễn Linh Khiếu *

Tóm tắt: Khi đề cập tới vấn đề chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng thường dùng 3 cụm từ: "Thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội", "Phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa" và "Thời kỳ phát triển mới". Trong đó, cụm từ "Phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa" gần đây được Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng sử dụng thường xuyên hơn. Phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa chính là quá trình từng bước xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. "Đi lên theo định hướng xã hội chủ nghĩa là một quá trình không ngừng củng cố, tăng cường, phát huy các nhân tố xã hội chủ nghĩa để các nhân tố đó ngày càng chi phối, áp đảo và chiến thắng" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 35-36).

Từ khóa: Phát triển, định hướng xã hội chủ nghĩa, Nguyễn Phú Trọng.

Nhận bài: 09/07/2024; đưa vào biên tập: 10/07/2024; phản biện: 18/07/2024; duyệt đăng 26/07/2024.

1. Nội dung

1.1. Định hình chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, trong các tác phẩm của mình, nhiều lần nêu câu hỏi "Chủ nghĩa xã hội là gì và đi lên chủ nghĩa xã hội bằng cách nào?" (Nguyễn Phú Trọng, 2015: tr. 299); và, "Chủ nghĩa xã hội là gì? Vì sao Việt Nam lựa chọn con đường xã hội chủ nghĩa" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr.17). Chúng ta đều biết, từ khi tư tưởng xã hội chủ nghĩa xuất hiện đến nay, câu hỏi "chủ nghĩa xã hội là gì" luôn được thảo luận và đã có hàng ngàn câu trả lời khác nhau từ các cách tiếp cận và ở những hoàn cảnh lịch sử khác nhau. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ rõ, "Chủ nghĩa xã hội thường được hiểu với ba tư cách: Chủ nghĩa xã hội là một học thuyết; chủ

nghĩa xã hội là một phong trào; chủ nghĩa là hội là một chế độ. Mỗi tư cách ấy lại có nhiều biểu hiện khác nhau, tùy theo thế giới quan và trình độ phát triển ở mỗi giai đoạn lịch sử cụ thể. Chủ nghĩa xã hội được đề cập ở đây là chủ nghĩa xã hội khoa học dựa trên học thuyết Mác- Lênin trong thời đại ngày nay. Vậy thì chúng ta phải định hình chủ nghĩa xã hội thế nào và định hướng đi lên chủ nghĩa xã hội thế nào cho phù hợp với hoàn cảnh, đặc điểm cụ thể của Việt Nam" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 18 – tác giả nhấn mạnh). Điều cốt yếu trong suy tư của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng là ở thời đại ngày nay và trong điều kiện lịch sử cụ thể của Việt Nam hiện nay, chúng ta phải định hình được chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam là như thế nào và từ đó định

* Tạp chí Cộng sản

huớng đi lên chủ nghĩa theo sự định hình đó là như thế nào. Không định hình được chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam với tư cách là một chế độ xã hội trong giai đoạn hiện này như thế nào thì chắc chắn không thể định hướng được con đường đi tới đó như thế nào.

Về mặt lý luận, với học thuyết hình thái kinh tế - xã hội, C. Mác, Ph. Ăngghen và V.I. Lênin, chỉ rõ, chủ nghĩa xã hội không phải là một hình thái kinh tế - xã hội mà chỉ là giai đoạn đầu, một cấp độ phát triển thấp của hình thái kinh tế - xã hội cộng sản chủ nghĩa. Chủ nghĩa xã hội, theo C. Mác, "Cái xã hội mà chúng ta nói ở đây không phải là một xã hội cộng sản chủ nghĩa đã *phát triển* trên những cơ sở của chính nó, mà trái lại là một xã hội cộng sản chủ nghĩa vừa *thoát thai* từ xã hội tư bản chủ nghĩa, đó là một xã hội, về mọi phương diện - kinh tế, đạo đức, tinh thần - còn mang những dấu vết của xã hội cũ mà nó lột lòng ra" (Mác - Ăngghen, 1993: tr. 33 - tác giả nhấn mạnh). Ph. Ăngghen cho rằng "... Cái mà người ta gọi là "xã hội xã hội chủ nghĩa" không phải là một xã hội hoàn chỉnh ngay một lúc, mà cũng như mọi chế độ khác, nó cần phải được xem xét trong sự biến đổi và cải tạo thường xuyên" (Mác - Ăngghen, 1984: tr. 724). V.I. Lênin, chỉ rõ: "... sự khác nhau giữa chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản thật là rõ ràng. Cái mà người ta thường gọi là chủ nghĩa xã hội, thì C. Mác gọi là giai đoạn "đầu" hay giai đoạn thấp của chủ nghĩa cộng sản" (V.I. Lênin, 1977: tr. 121). Như vậy, trong tiến trình phát triển của lịch sử nhân loại, chủ nghĩa xã hội được xác định là giai đoạn đầu của hình thái kinh tế - xã hội cộng sản chủ nghĩa. Cùng với việc xác định vị trí của chủ nghĩa xã hội trong tiến trình lịch sử nhân loại, các nhà sáng lập chủ nghĩa Mác - Lênin cũng chỉ ra những đặc trưng cơ bản của chủ nghĩa xã hội với tư cách là một chế độ xã hội. Đó là, trong chủ nghĩa xã hội: Nền đại công

ngiệp cơ khí là cơ sở vật chất của xã hội; Xóa bỏ chế độ tư hữu, thiết lập chế độ công hữu về tư liệu sản xuất; Nền sản xuất được điều tiết một cách có kế hoạch; Tổ chức lao động và kỷ luật lao động mang tính xã hội, tập thể; Thực hiện nguyên tắc phân phối theo lao động; Giải phóng con người khỏi áp bức, bóc lột tạo điều kiện cho con người phát triển toàn diện; Thực hiện bình đẳng xã hội; Giai cấp dần dần bị xóa bỏ; Chủ nghĩa xã hội là sự nghiệp của quần chúng...

Xuất phát từ lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, những đặc điểm của thời đại ngày nay và dựa trên những thành tựu to lớn của công cuộc đổi mới ở Việt Nam, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng khẳng định: "Cho đến nay, mặc dù vẫn còn một số vấn đề cần tiếp tục đi sâu nghiên cứu, nhưng chúng ta hình thành nhận thức tổng quát: *Xã hội xã hội chủ nghĩa mà nhân dân Việt Nam đang phấn đấu xây dựng là xã hội dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh; do nhân dân làm chủ; có nền kinh tế phát triển cao, dựa trên lực lượng sản xuất hiện đại và quan hệ sản xuất tiến bộ phù hợp; có nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; con người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện; các dân tộc trong cộng đồng Việt Nam bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp đỡ nhau cùng phát triển; có Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân do Đảng Cộng sản lãnh đạo; có quan hệ hữu nghị và hợp tác với các nước trên thế giới*" (Nguyễn Phú Trọng, 2015: tr. 299-300 - tác giả nhấn mạnh).

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đồng thời chỉ rõ: "Xã hội xã hội chủ nghĩa là xã hội hướng tới các giá trị tiến bộ, nhân văn, dựa trên nền tảng lợi ích chung của toàn xã hội hài hòa với lợi ích chính đáng của con người, khác hẳn về chất so với các xã hội cạnh tranh để chiếm đoạt lợi ích

riêng giữa các cá nhân và phe nhóm, do đó cần và có điều kiện để xây dựng sự đồng thuận xã hội thay vì đối lập, đối kháng xã hội. Trong chế độ chính trị xã hội chủ nghĩa, mối quan hệ giữa Đảng, Nhà nước và nhân dân là mối quan hệ giữa các chủ thể thống nhất về mục tiêu và lợi ích; mọi đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật và hoạt động của Nhà nước đều vì lợi ích của nhân dân, lấy hạnh phúc của nhân dân làm mục tiêu phấn đấu. Mô hình chính trị và cơ chế vận hành tổng quát là Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý và nhân dân làm chủ. Dân chủ là bản chất của chế độ xã hội chủ nghĩa, vừa là mục tiêu, vừa là động lực của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội; xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, đảm bảo quyền lực thực sự thuộc về nhân dân là nhiệm vụ trọng yếu, lâu dài của cách mạng Việt Nam" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 28).

Như vậy, về lý luận, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã định hình mô hình chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Đó là một mô hình tổng thể cả về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội. Chúng ta thấy, mô hình chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam mang đặc trưng căn bản là một xã hội vì con người, con người là trung tâm, mọi sự phát triển kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội đều nhằm mục đích phục vụ cho sự phát triển con người, đều vì con người, vì nhân dân. Sự lựa chọn mô hình phát triển xã hội vì đông đảo người lao động, vì nhân dân, vì con người, chứ không phải chỉ vì một nhóm người trong xã hội đã thể hiện sự kiên định lập trường giai cấp vô sản, đó là tâm nguyện, là nguyên tắc của những người cộng sản trong tiến trình phát triển của lịch sử nhân loại. Chính vì thế, để xây dựng được xã hội đó, để hiện thực hóa mô hình xã hội đó, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng khẳng định: "...mọi đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật và hoạt động của Nhà nước đều vì lợi ích của nhân dân, lấy hạnh phúc của nhân dân làm mục tiêu phấn đấu".

1.2. Định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ rõ, do Việt Nam đi lên chủ nghĩa xã hội từ một nước nông nghiệp lạc hậu, bỏ quá chế độ tư bản chủ nghĩa, lực lượng sản xuất thấp, lại chịu hậu quả chiến tranh nặng nề, các thế lực thù địch thường xuyên phá hoại... do đó, chúng ta nhất thiết phải trải qua một thời kỳ phát triển lâu dài với nhiều bước đi khác nhau, nhiều hình thức tổ chức kinh tế, xã hội đan xen... (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 25). Vì vậy, để đạt được mục tiêu phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa trong giai đoạn hiện nay, chúng ta cần thực hiện những nhiệm vụ vừa cụ thể, vừa hết sức căn bản là: "Đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước gắn với phát triển kinh tế tri thức; phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, xây dựng con người, nâng cao đời sống nhân dân, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội; bảo đảm vững chắc quốc phòng và an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội; thực hiện đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa phương hóa, đa dạng hóa, hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển, chủ động và tích cực hội nhập quốc tế; xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, phát huy ý chí và sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, kết hợp với sức mạnh thời đại; xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân..." (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 24-25).

Thực hiện các nhiệm vụ cụ thể và căn bản nêu trên chính là sự tuân thủ đúng định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Đó chính là quá trình từng bước xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam phù hợp từng điều kiện lịch sử cụ thể. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ rõ "*Một đặc trưng cơ bản, một thuộc tính quan trọng* của định hướng xã hội chủ nghĩa trong nền kinh tế thị trường ở Việt Nam

là phải *gắn kinh tế với xã hội, thống nhất chính sách kinh tế với chính sách xã hội, tăng trưởng kinh tế đi đôi với thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội ngay trong từng bước, từng chính sách và trong suốt quá trình phát triển*" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 26 – tác giả nhấn mạnh). Và, "... *xác định phát triển văn hóa đồng bộ, hài hòa với tăng trưởng kinh tế và tiến bộ, công bằng xã hội là một định hướng căn bản của quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 27 – tác giả nhấn mạnh).

Đây là một quan điểm hết sức mới mẻ, mang tính đột phá không chỉ về mặt lý luận mà mang ý nghĩa chỉ đạo thực tiễn thực sự sâu sắc. Chúng ta đều biết, trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội của các quốc gia, thường diễn ra sự phát triển không đều một cách tự phát giữa các lĩnh vực khác nhau của đời sống kinh tế - xã hội. Trong đó, do những đặc điểm nội tại riêng, những điều kiện khách quan sự phát triển kinh tế trong nhiều trường hợp mang tính năng động, bột phát, tiên phong, nổi trội hơn so với sự phát triển xã hội. Do đó, thường dẫn đến sự phát triển mất cân bằng, thiên lệch giữa kinh tế và xã hội. Vì vậy, để tạo nên sự gắn bó chặt chẽ, hài hòa giữa phát triển kinh tế và phát triển xã hội phải có sự chủ động, hoàn toàn có ý thức của giới tinh hoa cầm quyền. Nghĩa là phải có sự can thiệp mạnh mẽ của nhân tố chủ quan. Chính vì thế, theo Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, để gắn "*kinh tế với xã hội*" cần phải có sự "*thống nhất chính sách kinh tế với chính sách xã hội*". Ban hành chính sách, chỉ đạo triển khai chính sách và tổ chức thực hiện chính sách là hoạt động có ý thức, có kế hoạch, là sự chủ động điều chỉnh, kiểm soát. Đây chính là hoạt động lãnh đạo, quản lý vừa mang tính định hướng vừa mang tính hiện thực hóa chủ trương, chính sách. Chỉ có như thế mới thực hiện được "*tăng trưởng kinh tế đi đôi với thực hiện tiến bộ và*

công bằng xã hội ngay trong từng bước, từng chính sách và trong suốt quá trình phát triển". Gắn phát triển kinh tế với phát triển xã hội cần phải được thực hiện bởi từng chính sách trong từng bước đi, từng giai đoạn và điều cơ bản là phải mang tính liên tục, thống nhất trong cả quá trình phát triển kinh tế - xã hội một cách tổng thể.

Luận giải về quan điểm này, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ rõ: "Điều này có nghĩa là: không chờ đến khi kinh tế đạt tới trình độ phát triển cao rồi mới thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội, càng không "hi sinh" tiến bộ và công bằng xã hội để chạy theo tăng trưởng kinh tế đơn thuần. Trái lại, *mỗi chính sách kinh tế đều phải hướng tới mục tiêu phát triển xã hội; mỗi chính sách xã hội phải nhằm tạo ra động lực thúc đẩy phát triển kinh tế; khuyến khích làm giàu hợp pháp phải đi đôi với xóa đói, giảm nghèo bền vững, chăm sóc những người có công, những người có hoàn cảnh khó khăn*. Đây là một yêu cầu có tính nguyên tắc để bảo đảm sự phát triển lành mạnh, bền vững theo định hướng xã hội chủ nghĩa" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 26-27 – tác giả nhấn mạnh). Rõ ràng, phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa là một sự phát triển có được bởi sự tạo lập mối quan hệ biện chứng giữa kinh tế và xã hội. Mục tiêu của phát triển kinh tế là xã hội và sự phát triển xã hội sẽ tạo ra động lực cho sự phát triển kinh tế, ở đó sự làm giàu gắn liền với xóa đói, giảm nghèo và cùng tạo nên sự phát triển bền vững. Trong thực tiễn lịch sử, kinh tế và xã hội nằm trong một tổng thể phát triển chung nhưng để tạo nên sự gắn bó hữu cơ với một mối quan hệ hài hòa, mật thiết giữa hai lĩnh vực căn bản của đời sống kinh tế - xã hội đòi hỏi phải có một chiến lược phát triển xã hội sáng tạo phù hợp vừa trước mắt, vừa lâu dài.

Như vậy, theo Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, "*Một đặc trưng cơ bản*", "*một thuộc tính*

quan trọng" của định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay là thiết lập mối quan hệ biện chứng giữa kinh tế và xã hội, "gắn kinh tế với xã hội", "thống nhất chính sách kinh tế với chính sách xã hội", "tăng trưởng kinh tế đi đôi với thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội ngay từng bước đi, từng chính sách và trong suốt quá trình phát triển". Và, "mỗi chính sách kinh tế đều phải hướng tới mục tiêu phát triển xã hội; mỗi chính sách xã hội phải nhằm tạo ra động lực thúc đẩy phát triển kinh tế; khuyến khích làm giàu hợp pháp phải đi đôi với xóa đói, giảm nghèo bền vững, chăm sóc những người có công, những người có hoàn cảnh khó khăn". Chính đặc trưng và thuộc tính cơ bản của định hướng xã hội chủ nghĩa này chúng ta mới có thể xây dựng được xã hội xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Ở đó con người là trung tâm của sự phát triển - một xã hội vì con người, vì tất cả mọi người, vì hạnh phúc nhân dân. Đó là xã hội hướng tới không còn áp bức, bóc lột, không phân hóa giàu nghèo, không còn bất công, bất bình đẳng xã hội, những giá trị tiến bộ và nhân văn được tôn vinh, phát triển bền vững, bảo vệ môi trường và tất cả quyền lực đều thuộc về nhân dân. Như vậy, mục tiêu của chính sách kinh tế không phải chỉ để tăng trưởng kinh tế mà là để phát triển xã hội và mục tiêu của phát triển xã hội không phải để phát triển xã hội mà vì phát triển con người. Điều đó có nghĩa là, "Con người giữ vị trí trung tâm trong chiến lược phát triển; phát triển văn hóa, xây dựng con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của công cuộc đổi mới" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 27-28 – tác giả nhấn mạnh).

Đặc trưng của phát triển định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam là xây dựng một xã hội vì con người, là hiện thực hóa một xã hội vì con người. "Chúng ta cần một xã hội mà trong đó sự phát triển là thực sự vì con người, chứ không phải vì lợi nhuận mà bóc lột và chà đạp lên phẩm giá

con người. Chúng ta cần sự phát triển về kinh tế đi đôi với tiến bộ và công bằng xã hội, chứ không phải gia tăng khoảng cách giàu nghèo và bất bình đẳng xã hội. Chúng ta cần một xã hội nhân ái, đoàn kết, tương trợ lẫn nhau, hướng tới các giá trị tiến bộ, nhân văn, chứ không phải cạnh tranh bất công, "cá lớn nuốt cá bé", vì lợi ích vị kỷ của một số ít cá nhân và các phe nhóm. Chúng ta cần sự phát triển bền vững, hài hòa với thiên nhiên để bảo đảm môi trường sống lành mạnh cho các thế hệ hiện tại và tương lai, chứ không phải để khai thác, chiếm đoạt tài nguyên, tiêu dùng vật chất vô hạn độ và hủy hoại môi trường. Và, chúng ta cần một hệ thống chính trị mà quyền lực thực sự thuộc về nhân dân, do nhân dân và phục vụ lợi ích của nhân dân, chứ không phải chỉ cho một thiểu số giàu có" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 21-22 – tác giả nhấn mạnh). Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng coi đây "chính là những giá trị đích thực của chủ nghĩa xã hội...". Lý luận xây dựng chủ nghĩa xã hội vì con người, coi con người là trung tâm của sự phát triển, con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự phát triển kinh tế - xã hội là một lý luận tiên phong hàm chứa những giá trị phổ biến, nhân văn cao cả, phù hợp với những thành tựu to lớn mà nhân loại đạt tới trong thời đại ngày nay.

Khái quát quá trình thực hiện phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam trong thời kỳ đổi mới, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng khẳng định: "Những thành tựu đổi mới tại Việt Nam đã chứng minh rằng, phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa không những có hiệu quả tích cực về kinh tế mà còn giải quyết được những vấn đề xã hội tốt hơn nhiều so với các nước tư bản chủ nghĩa có cùng mức phát triển kinh tế" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 33 – tác giả nhấn mạnh). Điều đó có nghĩa, chúng ta đã và đang từng bước xây dựng chủ nghĩa xã hội như ta mong muốn xây dựng ở Việt Nam. Xã hội xã hội

chủ nghĩa ở mức độ nhất định đang dần hình thành trong quá trình phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam và nó từng bước chứng minh tính ưu việt của mình.

1.3. Điều kiện bảo đảm sự thành công phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản là một tất yếu khách quan, đáp ứng yêu cầu của thực tiễn vừa đúng qui luật chung, phù hợp với xu thế phát triển thế giới, vừa thích hợp với điều kiện cụ thể của Việt Nam. Để đất nước tiếp tục phát triển theo đúng định hướng xã hội chủ nghĩa, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ rõ chúng ta cần thực hiện: "*Chiến lược phát triển tổng thể của đất nước ta là đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới, phát triển nhanh và bền vững đất nước; bảo đảm gắn chặt và triển khai đồng bộ các nhiệm vụ, trong đó: Phát triển kinh tế - xã hội là trung tâm; xây dựng Đảng là then chốt; phát triển văn hóa là nền tảng tinh thần; bảo đảm an ninh - quốc phòng là trọng yếu, thường xuyên*" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr.51 – tác giả nhấn mạnh). Để thực hiện thành công chiến lược phát triển tổng thể đất nước nêu trên cần phát huy mạnh mẽ nhân tố chủ quan và vận dụng đầy đủ, toàn diện điều kiện khách quan để tạo nên sức mạnh tổng hợp, nắm bắt thời cơ, vượt qua thách thức. Vì lẽ đó, để bảo đảm phát triển đúng định hướng xã hội chủ nghĩa trong giai đoạn hiện nay, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng yêu cầu phải "*đặc biệt chú trọng xử lý tốt hơn các mối quan hệ: Giữa đổi mới, ổn định và phát triển; giữa đổi mới kinh tế và đổi mới chính trị; giữa tuân theo các qui luật của thị trường và bảo đảm định hướng xã hội chủ nghĩa; giữa phát triển lực lượng sản xuất và xây dựng, hoàn thiện từng bước quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa; giữa nhà nước, thị trường và xã hội; giữa tăng trưởng kinh tế và phát triển văn hóa, thực*

hiện tiến bộ và công bằng xã hội, bảo vệ môi trường; giữa xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa; giữa độc lập, tự chủ và hội nhập quốc tế; giữa Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý và Nhân dân làm chủ; giữa thực hành dân chủ và tăng cường pháp chế, bảo đảm kỷ cương xã hội. Đó là những mối quan hệ lớn phản ánh các quy luật mang tính biện chứng, những vấn đề lý luận cốt lõi về đường lối đổi mới ở nước ta, đòi hỏi toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta phải nhận thức đầy đủ, thực sự thấm nhuần, quán triệt sâu sắc và thực hiện thật tốt, có hiệu quả" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 271 – tác giả nhấn mạnh).

Những mối quan hệ lớn này, chính là những qui luật khách quan đang vận hành, tác động và chi phối mọi lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội đất nước thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay. Đây chính là những thành tựu lý luận to lớn được Đảng ta dày công tìm tòi, khám phá và khái quát thành lý luận, biến nó thành kim chỉ nam cho sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Những khái quát lý luận này là thành tựu của tư duy phức hợp hiện đại phản ánh mối quan hệ biện chứng giữa điều kiện khách quan và nhân tố chủ quan trong quá trình nhận thức lý luận của Đảng ta. Chính vì thế, chỉ có "nhận thức đầy đủ, thực sự thấm nhuần, quán triệt sâu sắc và thực hiện thật tốt, có hiệu quả" các mối quan hệ lớn này mới bảo đảm thực hiện thành công định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay.

Phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam là một sự nghiệp cách mạng to lớn, "*Đây là cả một sự nghiệp sáng tạo vĩ đại, đầy thử thách, khó khăn, một sự nghiệp tự giác, liên tục, hướng đích lâu dài*" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 36 – tác giả nhấn mạnh). Chính bởi khẳng định đây là "*một sự nghiệp tự giác, "hướng đích lâu dài*" - sự tự

giác, tính hướng đích của sự nghiệp cách mạng đi lên chủ nghĩa xã hội được dẫn dắt bởi Đảng Cộng sản Việt Nam, nên Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ rõ, "... sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản là nhân tố quyết định thắng lợi của công cuộc đổi mới và bảo đảm cho đất nước phát triển theo đúng định hướng xã hội chủ nghĩa" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 29); và, "Đi lên theo định hướng xã hội chủ nghĩa là một quá trình không ngừng củng cố, tăng cường, phát huy các nhân tố xã hội chủ nghĩa để các nhân tố đó ngày càng chi phối, áp đảo và chiến thắng. Thành công hay thất bại là phụ thuộc trước hết vào sự đúng đắn của đường lối, bản lĩnh chính trị, năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng..." (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 35-36). Như vậy, đối với Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, Đảng Cộng sản Việt Nam chính là nhân tố quyết định thắng lợi của công cuộc đổi mới và bảo đảm cho đất nước phát triển theo đúng định hướng xã hội chủ nghĩa. Thành công hay thất bại của sự nghiệp phát triển đất nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta phụ thuộc vào sự đúng đắn của đường lối, bản lĩnh chính trị, năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng Cộng sản Việt Nam. Đường lối của Đảng chính là phản ánh sự vận dụng đúng những qui luật và điều kiện khách quan; bản lĩnh chính trị thể hiện sự kiên định của lập trường giai cấp công nhân; năng lực lãnh đạo chính là phẩm chất, tài năng cầm quyền của Đảng; và, sức chiến

đấu thể hiện tính tiên phong, gương mẫu và kiên định của người cộng sản.

2. Kết luận

Như vậy, phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa là quá trình từng bước xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam và điều kiện quyết định bảo đảm cho thắng lợi phát triển đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam chính là vai trò của Đảng Cộng sản Việt Nam. Không có Đảng Cộng sản Việt Nam sẽ không có chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Vì lẽ đó, trong nhiều tác phẩm của mình, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đặc biệt quan tâm đến công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. "... chúng ta *đặc biệt chú trọng công tác xây dựng Đảng, chỉnh đốn Đảng, coi đây là nhiệm vụ then chốt, có ý nghĩa sống còn đối với Đảng và chế độ xã hội chủ nghĩa*" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 29 – tác giả nhấn mạnh). Và, "*Nhân tố có ý nghĩa quyết định thành công của sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước, bảo vệ Tổ quốc là tiếp tục tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền và sức chiến đấu của Đảng; xây dựng Đảng và hệ thống chính trị thật sự trong sạch, vững mạnh toàn diện, xây dựng Nhà nước tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược, người đứng đầu, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ*" (Nguyễn Phú Trọng, 2022: tr. 51-52 – tác giả nhấn mạnh)/.

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. C.Mác và Ph. Ăngghen (1993): *Toàn tập*, tập 19, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
2. C.Mác và Ph. Ăngghen (1984): *Tuyển tập*, tập VI, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
3. V.I. Lênin (1977): *Toàn tập*, tập 33, Nxb. Tiến bộ, Mátxcova.
4. Nguyễn Phú Trọng (2022): *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
5. Nguyễn Phú Trọng (2015): *Đảng vững mạnh, đất nước phát triển, dân tộc trường tồn*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.